

**ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА
ЗА ОБРАЗОВНИ ПРОФИЛ ТЕХНИЧАР ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА ЗА СПАСАВАЊЕ**

СТАНДАРД КВАЛИФИКАЦИЈЕ, ЦИЉЕВИ И ИСХОДИ СТРУЧНОГ ОБРАЗОВАЊА

15. **Назив - квалификације:** Техничар ваздушног саобраћаја за спасавање
16. **Сектор - подручје рада:** Саобраћај
17. **Ниво - квалификације:** IV
18. **Сврха квалификације:** Трагање и спасавање, спасилачко - ватрогасно обезбеђивање аеродрома и снабдевање ваздухоплова горивом.
19. **Начин стицања квалификације:** Квалификација се стиче након успешно завршеног процеса средњег стручног образовања.
20. **Трајање:** Програм средњег стручног образовања за стицање квалификације траје четири године.
21. **Начин провере:** Достигнутост исхода програма средњег стручног образовања се проверава на матурском испиту који спроводи средња школа.
8. **Заснованост квалификације:** Квалификација се заснива на опису рада, циљевима стручног образовања и исходима стручног образовања. Права, обавезе и дужности Техничара ваздушног саобраћаја за спасавање садржани су у документима ICAO ANNEX 12, ANNEX 13, ANNEX 14 и ICAO doc. 9476 (AN/927), Закону о ванредним ситуацијама, Закону о ваздушном саобраћају и Закону о заштити од пожара.

8.1. Опис рада

Дужности - стручне - компетенције:

- Врши трагање;
- Врши спасавање;
- Врши превенцију и заштиту од пожара;
- Врши гашење пожара;
- Врши пријем горива за ваздухоплове у складиште и снабдевање ваздухоплов горивом;

Дужности - стручне компетенције	Задаци - јединице компетенција
Врши трагање	<ul style="list-style-type: none"> - користи топографске и ваздухопловне карте, - користи кодиране карте аеродрома, - користи метеоролошке информације које су релевантне за операцију трагања, - врши комуникацију са ангажованим учесницима у операцији трагања, - учествује у спровођењу претраге за објектом трагања.
Врши спасавање	<ul style="list-style-type: none"> - врши комуникацију са ангажованим учесницима у операцији спасавања, - користи метеоролошке информације које су релевантне за операцију спасавања, - предузима неопходне мере у случају принудног слетања, - врши евакуацију лица, - указује прву помоћ унесрећенима.
Врши превенцију и заштиту од пожара	<ul style="list-style-type: none"> - примењује мере превентивне заштите од пожара на основу ватрогасних прописа, - врши одржавање ватрогасне опреме према важећем стандарду, - предузима неопходне мере у случају инцидента са опасним материјама.
Врши гашење пожара	<ul style="list-style-type: none"> - спроводи процедуре прилаза зони опасности, - спроводи процедуре прилаза ваздухоплову, - примењује тактике гашења пожара на аеродрому, - рукује средствима за гашење пожара.
Врши пријем горива за ваздухоплове у складиште и снабдевање ваздухоплов горивом	<ul style="list-style-type: none"> - врши пријем горива за ваздухоплове у складиште, - придржава се прописаних процедура приликом складиштења горива, - врши контролу квалитета горива на пријему у складиште и на пристанишној платформи, - врши редовне безбедносне прегледе делова цистерне са горивом, - рукује опремом за снабдевање ваздухоплова горивом, - користи апарате за гашење пожара, - чита, попуњава и разуме документацију и процедуре.

8.1.1. Екстремни услови под којима се обављају дужности:

- механичке опасности (ротирајући и покретни делови, кретање возила или опреме за рад, коришћење опасних средстава за рад која могу произвести експлозије или пожар...);
- опасности које се појављују у вези са карактеристикама радног места (опасне и грубе површине, избочени делови конструкција ваздухоплова, опреме и сл., рад на висини, рад у скученом, ограниченом или опасном простору, мокре или клизаве површине, физичка нестабилност радног места, могуће последице или сметње услед обавезне употребе средстава или опреме за личну заштиту на раду...);
- штетности које настају или се појављују у процесу рада (хемијске штетности-опекотине, тровање, прашина, дим и сл.; физичке штетности - бука, вибрације и сл.; климатски утицаји - рад на отвореном, високе или ниске температуре, удари ветра и сл.);
- штетности везане за организацију рада (рад у сменама, рад ноћу, приправност за случај интервенција и сл.).

8.1.2. Изложеност ризицима при обављању дужности:

- ризици од различитих професионалних обољења, нпр. механичке повреде, хемијске повреде, хронична акустичка траума;
- ризици који проистичу из психичких и психофизиолошких напора који се узрочно везују за радна места и послове које запослени обавља (телесна напрезања, стрес, одговорност у примању и преношењу информација, одговорност за брзе измене радних процедура и сл.);
- ризици које проузрокују друга лица (конфликтне ситуације, рад са странкама...).

8.2. Циљеви стручног образовања:

Циљ стручног образовања за квалификацију ТЕХНИЧАР ВАЗДУШНОГ САОБРАЋАЈА ЗА СПАСАВАЊЕ је оспособљавање лица за трагање и спасавање, спасилачко - ватрогасно обезбеђивање аеродрома и снабдевање ваздухоплова горивом.

Неопходност сталног прилагођавања променљивим захтевима тржишта рада, потребе континуираног образовања, стручног усавршавања, развој каријере, унапређивања запошљивости, усмерава да лица буду оспособљавана за:

- примену теоријских знања у практичном контексту;
- примену сигурносних и здравствених мера у процесу рада;
- примену мера заштите животне средине у процесу рада;
- тимски рад;
- употребу информатичке технологије у прикупљању, организовању и коришћењу информација у раду и свакодневном животу;
- преузимање одговорности за властито континуирано учење и напредовање у послу и каријери;
- препознавање пословних могућности у радној средини и ширем социјалном окружењу.

8.3. По завршеном програму образовања, лице ће бити у стању да:

Стручне компетенције	Знања	Вештине	Способности и ставови
По завршеном програму образовања лице ће бити у стању да:			
Врши трагање	<ul style="list-style-type: none"> - познаје регулативу система трагања, - наведе учеснике ангажоване у операцијама трагања, - објасни начин комуникације, координације и кооперације између свих ангажованих учесника у операцији трагања (Министарство унутрашњих послова, Министарство одбране, Систем здравствене заштите, Служба контроле летања, аеродромске службе...), - познаје врсте географских карата и мапа, - познаје поступак прибављања и коришћења метеоролошких информација које су релевантне за операције трагања, - познаје поступак покретања операције трагања, - познаје поступак спровођења претраге у циљу откривања објекта трагања, - познаје поступак у случају лажне узбуне. 	<ul style="list-style-type: none"> - примењује регулативу система трагања, - користи топографске и ваздухопловне карте, - користи кодиране карте аеродрома, - користи метеоролошке информације које су релевантне за операцију трагања и спасавања, - врши комуникацију са ангажованим учесницима у операцији трагања и спасавања, - учествује у спровођењу претраге за објектом трагања. 	<ul style="list-style-type: none"> - савесно, одговорно и уредно обавља поверене му послове - поседује и развија когнитивну флексибилност - поседује способност анализирања података и доношења одлука - користи логику и расуђивање при идентификацији предности и слабости различитих приступа и решења - доноси одлуке при решавању комплексних проблема - користи емоционалну интелигенцију у односима са људима - активности прилагођава другима и сарађује - поседује организаторске способности - поседује развијене способности за тимски рад - поседује способност фокусирања на странке - поседује вештину преговарања - примењује нове технологије у раду - позитивно се односи према примени заштитних мера на радном месту - испољава позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности опреме и средстава за рад - ефикасно организује време - испољава позитиван однос према професионално - етичким нормама и вредностима - савесно прати важеће спасилачко - ватрогасне стандарде и прописе
Врши спасавање	<ul style="list-style-type: none"> - познаје регулативу система спасавања, - наведе учеснике ангажоване у операцијама спасавања, - објасни начин комуникације, координације и кооперације између свих ангажованих учесника у операцији спасавања, - познаје поступак покретања операције спасавања, - објасни процедуру у случају принудног слетања, - наведе границе хазардне, евакуационе и безбедносне зоне, - објасни методе и начине спровођења спасавања, збрињавања и припреме лица за медицински транспорт, - познаје опрему и санитарска средства за спасавање лица, - објасни поступке спасавања путника и посаде из ваздухоплова, - опише техничке карактеристике опреме за спасавање - опише поступке приликом указивања помоћи унесрећенима, - познаје План хитних мера помоћи жртвама и њиховим породицама у случају несрећа. 	<ul style="list-style-type: none"> - примењује регулативу система спасавања, - врши комуникацију са ангажованим учесницима у операцији трагања и спасавања, - користи метеоролошке информације које су релевантне за операцију трагања и спасавања, - предузима неопходне мере у случају принудног слетања, - врши евакуацију лица, - указује прву помоћ унесрећенима, - одржава опрему за спасавање према важећем стандарду. 	<ul style="list-style-type: none"> - поседује развијене способности за тимски рад - поседује способност фокусирања на странке - поседује вештину преговарања - примењује нове технологије у раду - позитивно се односи према примени заштитних мера на радном месту - испољава позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности опреме и средстава за рад - ефикасно организује време - испољава позитиван однос према професионално - етичким нормама и вредностима - савесно прати важеће спасилачко - ватрогасне стандарде и прописе
Врши превенцију и заштиту од пожара	<ul style="list-style-type: none"> - познаје регулативу везану за превенцију и заштиту од пожара - познаје ваздухопловне и ватрогасне прописе, - препознаје начине заштите животне средине, - познаје мере заштите од пожара у урбанизму, - наведе пожарне опасности и мере заштите у зависности од гране индустрије - наведе уређаје и инсталације за дојаву и гашење пожара - разликује класе грађевинских материјала и конструкција према отпорности од пожара - разликује врсте резервоара запалјивих течности и њихову заштитну опрему - познаје мере заштите на инсталацијама система за вентилацију - познаје мере заштите од пожара на електронинсталацијама, - познаје мере заштите од пожара на аеродрому и аеродромским објектима. 	<ul style="list-style-type: none"> - примењује ваздухопловне и ватрогасне прописе, - поступа у складу са процедурама - примењује опште и посебне мере заштите од пожара - примењује правила кретања по оперативним површинама, - примењује безбедносне мере, - предузима неопходне мере у случају инцидента са опасним материјама, - одржава ватрогасну опрему према важећем стандарду, - води техничку документацију на српском и енглеском језику. 	<ul style="list-style-type: none"> - поседује развијене способности за тимски рад - поседује способност фокусирања на странке - поседује вештину преговарања - примењује нове технологије у раду - позитивно се односи према примени заштитних мера на радном месту - испољава позитиван однос према значају функционалне и техничке исправности опреме и средстава за рад - ефикасно организује време - испољава позитиван однос према професионално - етичким нормама и вредностима - савесно прати важеће спасилачко - ватрогасне стандарде и прописе

Врши гашење пожара	<ul style="list-style-type: none"> - наведе класе пожара, - опише карактеристике основних и допунских средстава за гашење пожара и врши правилан одабир у зависности од класе пожара, - препознаје начине обележавања опасних материја и средстава за гашење пожара, - познаје правила кретања ватрогасних возила, опреме и лица по оперативним површинама, - објасни тактику гашења пожара на отвореном и затвореном простору, јавним и индустријским објектима, - објасни тактику гашења пожара експлозивних материјала, запаљивих течности и гасова и материја који се тешко гасе, - објасни тактику гашења пожара у отежаним условима рада, - наведе минимум опреме и средстава за гашење пожара на основу ватрогасне категорије аеродрома, - опише процедуру прилаза зони опасности, - опише процедуру прилаза ваздухоплову, - објасни процедуру у случају пожара на ваздухоплову, - објасни процедуру у случају пожара на аеродромском објекту.	<ul style="list-style-type: none"> - примењује ваздухопловне и ватрогасне прописе, - рукује средствима за гашење пожара, - употреби средства за гашење пожара према врсти материјала који гори, - предузима мере превентивне заштите од пожара, - рукује ватрогасном техником, - одреди тактику прилаза месту пожара на основу конфигурације терена и временских услова, - врши избор средства за гашење пожара на основу класе пожара, - правилно постави опрему за гашење пожара, - користи апарате за гашење пожара, - предузима неопходне мере у случају пожара на ваздухоплову, - предузима неопходне мере у случају пожара на објектима, - води техничку документацију на српском и енглеском језику.
--------------------	--	--

<p>Врши пријем горива за ваздухоплове у складиште и снабдева ваздухоплов горивом</p>	<ul style="list-style-type: none"> - познаје регулативу везану за манипулацију опасним материјама, - препознаје начине заштите животне средине, - познаје правила кретања ваздухоплова, возила, опреме и лица по оперативним површинама, - наведе правила кретања цистерне са горивом по аеродромским површинама, - разликује сигнале службе аеродромске контроле летења, - познаје основне конструкцијске елементе ваздухоплова, системе, опрему, прикључке и светла на ваздухоплову, - наведе хемијски састав различитих врста нафте у зависности од порекла, - опише прописане процедуре приликом пријема, претакања, складиштења и издавања горива, - опише прописане мере противпожарне заштите при манипулацији горивима и мазивима, - наведе опрему за снабдевање ваздухоплова горивом, - наведе елементе цистерне за снабдевање ваздухоплова горивом, - разликује делове горивног система ваздухоплова, - наведе дужности сваког од учесника операције снабдевања ваздухоплова горивом на пристанишној платформи, - објасни процедуру снабдевања ваздухоплова горивом, - опише посебне безбедносне и противпожарне мере током снабдевања горивом, - наведе документа која се користе за снабдевање ваздухоплова горивом. 	<ul style="list-style-type: none"> - примењује регулативу везану за везану за манипулацију опасним материјама, - примењује правила кретања по оперативним површинама, - врши комуникацију путем радиотелефоније придржавајући се правила добре комуникације, - врши комуникацију са службама земаљског опслуживања, аеродромским и ваздухопловним службама, - поступа у складу са процедурама службе аеродромске контроле летења, - примењује мере личне заштите при манипулацији млазним горивима и мазивима, - придржава се прописаних процедура приликом складиштења горива, - врши контролу квалитета горива на пријему у складиште, - користи таблице за прерачунавање запреминских у тежинске јединице мере горива, - чита рафинеријски сертификат о квалитету млазних горива и мазива, - врши редовне безбедносне прегледе делова цистерне са горивом, - рукује опремом за снабдевање ваздухоплова горивом, - врши контролу квалитета горива на пристанишној платформи, - користи апарате за гашење пожара, - врши уземљење ваздухоплова и цистерне са горивом, - координира поступке са представником авио - компаније и контролором опслуге на пристанишној платформи, - рукује са документима која се користе за снабдевање ваздухоплова горивом, - води техничку документацију на српском и енглеском језику. 	
--	--	--	--